

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 3.

V Ljubljani, 31. januarija 1898.

Letnik IV.

Kako rešuje rudeči bratec delavsko vprašanje?

(Podaja Fran R.)

Od sedemdesetih let sem se je avstrijsko delavstvo prebudilo iz svojega dremanja. A stalo je tu osamljeno, kot »vojak po bitvi na planjavi« in iskalo prijatelja. Naslo ga je. Prvi, ki se mu je ponudil, bil je tudi delavec — a socijalni demokrat. Tem je delavec zaupal ter se jim dal voditi. Napravljali so razne shode (prvi avstrijski je bil v Neudörflu na Ogrskem leta 1874, do danes jih imamo nebroj) na katerih vseh se je razpravljalo delavsko vprašanje in stavile dotične resolucije (sklepi); a v resnično rešitev del. vprašanja stranka z rudečim praporom nikdar ni niti s prstom ganila. Ravno nasprotno, kjer so le mogli, so se socijuzi rešitvi tega vprašanja izognili in večkrat so celo velevažne zahteve delavstva pred javnostjo in na shodih zametavali in tako njih izvršitev ali obteževali ali popolnoma onemogočili.

Vzpričo skušenj, o katerih se dragi čitatelj prepričaš, dovoljujem si do »rudečih bratov« vprašanje: kaj so koristili in se koristijo delavstvo vsi ti sklepi in načrti (programi) soc.-demokratskih shodov? Čisto nič, in vendar — koliko jih je bilo!

Socijalni demokratje s svojimi resolucijskimi uganjkami in programi — mimogrede rečeno »nikdar neizvršljivimi« — vzdržujejo delavstvo in ostale vrste ljudstva v vedni negotovosti in temi, njih shodi so prave »tvornice« (fabrike) za izdelovanje družabne teme. Na njih zbira delavstvo po krajcarji, a kaj

ima od tega družega, nego nekoliko vrisča in prazno govoričenje delegatov (zastopnikov, odposlancev.) Govori se o vsem mogočem in nemožnem, govori se zlasti o bodočnosti, o kateri danes nikdo za gotovo reči ne more, kaka li bode in ali se prilegajo za njo demokratsko-socijalistični načrti, a o sedanjosti, ki je vendar podlaga prihodnosti, zlasti kar se tiče delavskega vprašanja, nikdo izmej delegatov niti ne zine.

Kaj čuda torej, da soc. demokratje sploh rešitve del. vprašanja ne umé, ko se niti na delavskih shodih ne govori o preosnovi (reformi) dela, o izvršitvi postav in predlogov v zboljšanje delavskih razmer in v obrambo delavcev podanih.

Da v takih socijalno-političnih razmerah z delavci ne more iti drugače, nego je šlo do sedaj — navzdol — je jasno. Da bi voditelji soc. demokratov imeli sposobnost za izvršitev tako velike naloge kot je razlaščenje del. vprašanja, zlasti ako naj se to zgodi v sedanjosti, o tem moramo odločno dvomiti. A če imajo sposobnost, nimajo dovolj znanja za tako nalogo, a če imajo tudi tega dovolj — potem v resnici ne vem, kaj naj si o njih počenjanji mislim.

Toda pridimo k stvari in pogledimo, kako so soc. demokratje reševali del. vprašanje v našem cesarstvu, in po tem sodimo, je li bilo njih ravnanje pravilno ali ne. Ogledati si čemo njih obnašanje napram nekaterim prevažnim delavskim zahtevam; delavske zbornice, obrtni ali tovarniški nadzorniki (inspektorji), mirovna sodišča, tovarniški delavski odseki, občna volilna pravica — iz teh peresec spoznamo djanje in nehanje celega rudečega ptička.

verstvo, hlapčevanje farjem in poneumnili bodo ljudstvo, kakor sem ravno tule zopet bral: to je pa tiskano in kar ni resnično, tudi tiskano ne sme biti.«

»Lahko, da si bral, če je pa res, je pa vendar zopet drugo vprašanje; veliko lepše bi pa bilo, ko bi se med nami kaj takega ne govorilo, prosim vas, oče, storite to!«

Te besede so napravile velik vtis na vse. Marijana jih je zgovorila z vso odločnostjo in resnobo. Prišla je ravno od matere, ki je postala zopet slabejša, in je slišala ravno zadnje hlapčeve besede.

»Da, to je tudi moje mnenje«, pravi Stefan, »res mi je mnogo ljubši, Florijan, ako takih besed nič več ne slišimo. Posebno besede »far«, ne izgovori več niti proti meni, niti v mojej hiši. To se ne spodobi!«

»Storil bom tako«, odgovori hlapec, »toda kar sem govoril, tega ne morem vzeti nazaj, s takimi shodi ni nič, prav čisto nič, niso za družega, kakor da delajo nemir in škodo ljudstvu.« Te besede so veljale prav za prav Marijani, toda ta se ni rada s posli pričkala,

* * *
Dne 17. dec. 1896. je podalo dunajsko delal. društvo »Volksstimme« („ljudski glas“) državnem zboru peticijo (zahtevo), da se uvedó delavske zbornice s pravico zastopstva v drž. zboru. Predlog je prišel do vlade s pozivom, da se pri bodoči popravi obrtnega reda uvedo del. zbornice. —

Obnašanje soc. demokratov napram temu predlogu nam pojasnjuje jeden njih voditeljev Leop. Kochmann 10 let pozneje na shodu pri Pragi. Rekel je: »Nekako pred 10 leti je hotela tedanja vlada uvesti del. zbornice, ali delavstvo (umevaj, soc. demokratično) je predlog zavrglo meneč, da si po 2 ali 3 shodih izvije občno volilno pravico, a uštelo se je. S tem smo ostali ravno za 10 let zadaj; da smo imeli del. zbornice, mogli bi imeti zdaj 3—6 poslancev, iz kojih bi bili mogli v tem času postati izvežbani parlamentarci, ki bi nam bili priborili marsikako pravico; zdaj pa moramo začeti z a, b, c, druge pomoči ni.«

Res lepo priznanje o pol. socijalnem taktu voditeljev avstr. soc. demokracije iz ust prava samega!

Toda, morda so si vzeli soc. dem. te besede svojega vodje k srcu? Kaj še!

Ravnali so še gôrje, nego v prvo. Ko je v jeseni 1886 dr. Plener podal predlog, da se uvedo del. zbornice, ki naj bi imele tudi pravico iz svoje srede voliti poslance v drž. zbor, da zastopajo del. koristi, tu zopet niso imeli kaproli v rudeči gardi nujnejšega opravi, nego na vseh delavskih shodih proti podanemu predlogu zabavljati in odbijati delavske zbornice.

zato se je rajši z Reziko vsedla na klop k peči ter se z njo pomenkovala. Zato je pa odgovoril oče:

»V tej stvari ti tudi jaz ne nasprotujem popolnoma, Florijan, tudi jaz ne razumem. čemu naj bi se sedaj prirejali ljudski shodi, ko jih preje vendar nikdar ni bilo.«

»Toda sedaj«, oglasil se je Ivan, »so se časi spremenili, gotovo bo sedaj to potrebno, med tem, ko preje te potrebe ni bilo.«

»Ne«, zakriči Florijan, »takih shodov ne potrebujemo, prosvete potrebujemo in potrebujemo, da se ve, kako gre po svetu, z molitvijo in vero se človek ne obogati, toda napredek, prosveta, ta dva pripeljeta človeka do sreče, tako se bere v mojem časopisu.«

»Florijan«, reče Ivan resno, »tvoje besede mi niso nič več všeč; vera in molitev velja pri meni veliko več, kakor tvoja in vsakogar učenost; ta mi ne more pomagati, kadar se mi bo bližala zadnja ura, vera in molitev me pa tudi takrat ne bodeta zapustila, ako Bog da. Če torej shodi delajo za sv. cerkev in za našo vero, potem si jih moramo želeti in jih obi-

LISTEK.

Trije polovičarji.

Priobčil A. A.

(Dalje.)

»A«, pravi kmet, »tako hudo, kakor ti praviš« vendar ni in prav gotovo ne bo, sploh imaš pa prav, Florijan, jaz se ne bom vdeležil; za te novotarije se ne brigam.«

»Videte pa vendar moram«, menil je veliki hlapec Ivan, »Martinovec mi je ravno nasprotno od tega povedal, kar prinaša tvoj časopis, in on je bil že sam večkrat pri takih shodih navzoč; rekel je, da gospodje dobro mislijo z nami, navadnimi ljudmi. Jaz torej grem gotovo k shodu.«

»Mogoče, da mislijo dobro«, pripomni Stefan, »toda dosegli ne bodo ničesar.«

»Jaz pa trdim, da tudi ne mislijo ne dobro«, zakriči Florijan, »kar imamo dobrega, to nam bodo vzeli, namreč denar, kar imamo pa slabega, to nam bodo seveda pustili in nam bodo tega še kaj dodali, namreč babje-

Najlepše pa so se ti „prijatelji zatiranih“ zadržali, ko jih je vlada pozvala na Dunaj, da bi se izrazili, kako si mislijo te „delavske komore“ uravnane. Takrat je 16 soc. dem. vodij po nekoliko dnevem premišljevanji izreklo spominske besede, (bilo je to 23. svečana 89) da, od del. zbornice ne pričaujejo ničesar za delavski stan in da je danes kaj za delavstvo storiti, vže nekoliko pozno. »Mi si pomoremo sami« s temi besedami so zapustili napihnjeni socijalistični generali zbornično dvorano.

Da mi delavci smo čakali na obljube svojih sodnikov, da nam pomorejo s a m i, a doslej zastoj. Pomagali so pač, a ne nam, ampak — sebi.

V drugo je torej propal predlog »del. zbornice.« Če jih ljudstvo ne potrebuje, če zanje ne mara, kaj bi mu jih usiljevali — rekali so ministri in poslanci. In res nismo dobili ničesar. Kdo je bil tega kriv? — Socijalni demokratje!

V tretje je podala vlada drž. zboru predlog, da se upeljejo del. zbornice v maju 93 l. »V tretje gre rado« mislil sem si. Nisem se motil. Urednik »Avstrijskega kovinskega delavca« soc. demokrat Vaclav Stastny je na javnem shodu pri Pragi rekel raz oder: »O delavskih zbornicah nočemo nič vedeti; to so „oglodane kosti“, ki nas ne motijo.«

To se je pa urezal, nesrečni g. Stastny! Delavci teh zbornic niti videli niso, a vže so oglodane kosti, s katerimi se baje ne nasitijo! Toda naj si bo; za nas je to tudi prav: Socijalne demokrate primemo za besedo in upamo, da bodo dosledni; (Pa ni posebno gotovo!) ko se del. zbornice upeljejo, pričakujemo od njih, da teh oglodanih kostij niti ne pogledajo, da se ne dajo vanje voliti, da si na teh „oglodanih kosteh“ zob ne polomijo. Delavstvo s tem le pridobi, in vže zdaj bi bilo res najbolje, ko bi soc. demokratje niti ne govorili o delavskih komorah in sploh o del. vprašanji.

Tako so tedaj v tretje na javnih shodih in v časnikih obsodili in zavrgli soc. dem. delavske zbornice, to toli važno napravo za rešitev del. vprašanja. Hoteli bi sicer dem. vodje del. zbornice, toda le v ta namen, da bi z njimi delali propagando za svojo stranko; da bi je izrabljevali v svoje namene, kot so storili z bolniškimi blagajnami, kjer zavzemajo najboljša plačana mesta njih agitatorji.

Pa zakaj delavci ne smejo dopustiti, da bi v del. komorah odločevali in imeli prvo besedo soc. demokratje? Zato, ker soc. dem. z vsemi svojimi sodniki skupaj ne vedo in

niti pojma nimajo o tem, kaj da so del. zbornice! Vsaj bi sicer ne bilo mogoče, da bi tako velevažno družabno napravo, kot so del. zbornice zametovali kot „oglodano kost“. Drugič pojasnimo, kaj so delavske zbornice.

(Dalje prih.)

Politika po svetu.

Za socijalno gibanje prevažnega pomena so sedanji dogodki na Francoskem. Židovski element, ta stanove in družbo razjedujoči element, skuša se oprati sramote, prizadete jednomu izmed njegovih. Zadeva Drajfusova je sicer listom dobro došlo mašilo, občinstvu, pred vsem francoskemu, mikavna izprememba v dnevnih novicah, a v resnici je ta cela stvar premalega pomena. Zakaj? Židova vsestranska umazanost je znana križem sveta, posebno pa onemu, kdor razkriva umazanosti tega rodu! Čifut sme naj vse, a odgovoren naj ne bo za nič. In vsled tega skušajo zdaj na Francoskem izbrisati madež iz Izraela, katerega pa ne morejo. Zanimivo je razmotrivati sredstva, ki služijo v to. Prvo, časopisje, drugo, denar. S tem se naredi vse. In tako se zgodi, da se rudeči socijalisti, mame-luki židov in njih predbojevniki, potegujejo za čast Drajfusovo. Razumno! V to kolo stopinato prvi pornograf Zola in celo sramoti armado in vlado. Iz lastnega nagiba? Kaj mu je Drajfus mar? To izbuja mnogo novih mislij. — Vsa ta stvar pa ni stala samo v sodni dvorani in časopisju, ampak zavlekla se je v zbornici in na ulice. 22. t. m. hotel je Kavanjak na vsak način vedeti, zakaj da se vlada v tej zadevi ne izrazi jasno. Meline obžaluje, da je znamenit pisatelj podal svoje pero k zasramovanju armade. Velik nemir v zbornici. Ministerski predsednik izjavi dalje, da noče zakriviti te nepostavnosti, da bi se proces pregledal. Kavanjak je s pojasnilom zadovoljen. A ne tako rudečkar Žor (Jaures), ki se enkrat pogreva staro. Graf de Berni (konservativec): „Vi ste zagovornik Drajfusovov.“ Žor: „Vi ste strahopetnež in nič vrednež.“ Boj s pestmi najprej med poslancema de Berni in Žor, nato med konservativci in socijalisti. Stotnija vojakov brez orožja pride mirit, a mora oditi na zahtevanje poslancev. Predsednik prekine sejo. V kuloarjih nov boj. Predsednik zbornice zaključí sejo. Popolnoma po „avstrijskem“ modelu. — Po celi Franciji in tudi po naselbinah ljut poulični boj zoper žide, katerim antisemitje pobijajo okna. Socijalni demokrati povsod branijo žide!

skavati, kajti na svetu ste vera in cerkev naši najblažji svetinji.«

»Gotovo, naši najblažji svetinji«, pritrdila je tudi Marijana, ki se ni mogla zdržati, in prikimala so ji tudi dekle.

»Toda to vam moram še povedati«, zakliče Florijan, »izmed gospode in pametnih velikih kmetov iz trga ne bodele videli nobenega pri shodu, prav nobenega, to vam vem povedati jaz, pripomnil je in pomenljivo pogledal gospodarja. Ta pogled ni bil zastoj. »Samo toliko rečem«, pravi Štefan globoko užaljen, »kar se mene tiče, greste hlapci k shodu ali ne, jaz vam ne branim in vam ne prigovarjam; jaz pa prav gotovo ne grem; do sedaj mi je vedno tudi brez teh shodov dobro slo in upam, da bo za naprej tudi tako, prav nič ne potrebujem takih govorov, in kar se sliši v trgu od uradnikov, gotovo tudi ni vse zlagano; jaz se držim starega: V nedeljo se gre v cerkev, v

delavnik se pridno dela, potem ni mogoče, da bi pri Novaku slo rakovo pot. Taka je moja misel.«

»Da, če bi bil ves svet pri Novaku, potem bi ze slo«, reče nekoliko nevoljen Ivan. Tudi Marijana bi bila rada nekaj rekla — v istem trenutku se pa odprejo vrata in materina sestra Katarina stopi v sobo. S težavo je povedala, da je mati postala mnogo slabeja in srčno želi tolažil sv. vere.

»Ivan«, zaklical je Štefan, »pojdi v trg, pokliči zdravnika in prosi pospoda kapelana, da pridejo previdet bolno ženo, pa zelo hiti!« Ko je tako naročil, sel je s svojo jokajočo hčerjo k bolnici. Florijan pa je utaknil svoj časopis v žep, posli so se pa tudi podali v velikih skrbeh za ljubljeno gospodinjo v svoje spalnice, da bi dobili mogoče nekoliko počitka do gospodovega prihoda.

(Dalje sledi.)

Naša organizacija.

Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani je izdalo v 41. do 52. tednu minulega leta 130 gld. 50 kr. v podporo svojim obolelim članom. V dobi triletnega obstanka je izdalo društvo v ta namen nad 3000 gld. Res velika svota! O občnem zboru, ki se je vrsil minulo nedeljo, poročamo v prihodnji številki.

Članom slov. katol. delavskega društva se naznanja, da se društvo te dni preseli v „Katoliški dom“ kjer ima svoje prostore ravno tam, kakor jih je imelo v početku. Društveniki se vabijo, da prično pridno pobajati v društvo, kjer se bode pričelo novo društveno življenje. Tudi naj skušajo stari društveniki pridobiti novih, da se pomnoži naša četa in da homo mogli vspešneje nastopati, na političnem polju.

Poslano. Gospod urednik! Kako se je dne 20. t. m. predavanje dr. Kreka v katoliškem domu končalo, je itak znano. Surovost in terorizem socijalne demokracije je že tako znana. torej molčimo o tej stvari. Ko je prikupela surovost in kričanje socijev do vrhunca, opazil sem med njimi mnogo vajencev, ki so prišli na komando po končani šoli iz realke v katoliški dom kričat. Obžalovanja vredno je vzlasti to, da je neki mlečnozobi deček bil v čepici požarne brambe in vričal. Umestno bi bilo javno vprašati, jeli požarna bramba za izzivanje bila ustanovljena in ali daje prispevek mestna občina in deželni odbor za socijaliste? To mi je še dostaviti, da so se sociji zelo trudili, da so toliko svojih zbornali v katoliški dom, celo na straniščih so se našli lepaki, ki so vabili še brezbrčne dečke v katoliški dom. — Grajati se mora, da v lastnem domu niste varni pred to poulično druhaljo. Pač manjka še prave zveze med nami. Prihodnjic več! U.

Iz Menišije pri Cirknici. Dragi kmetiški fant, v Kozjem na Stajerskem! Ne vzemi mi za zlo, da ti zapišem par vrstic. Vas pa, g. urednik prosim, malega koticia v cenjenem Glasniku. Z velikim veseljem sem čital tvoj dopis v prvi številki Glasnika, posebno o vašem brañnem društvu. Iz srca vam čestitam k vašemu društvu, vrli stajerski fantje in možje! Želeti bi bilo tudi pri nas kaj takega. — Pri nas rudeči duh še spi, in Bog daj, da bi večno spal. Želeti mu je, da bi vsaj tako trdo spal, kakor spi kralj Matjaž s svojo armado. Kaka modro zaspana, liberalna glavica pa vendar véasih povzdigne svojo glavo; a ker se ji menda še premračno zdi, jo zopet potisne nazaj. Tudi liberalnih časnikov pri nas ni, razven par »Narodov«. Nekaj časa je imel umazani »Rodoljub« pri nas prav hitre noge, kar v hipu je bil po vaseh. Kmalu so mu pa noge opešale, da je revče nekaj časa počasi s palico lazilo; zdaj je pa popolnoma opešal, tako da je moral še palico v kot postaviti. Imamo pa več poštenih časopisov, kakor Glasnik, Domoljub itd., kateri nas razveseljujejo in podučujejo s svojimi spisi. Dragi prijatelj, prosim Te, da mi še kaj sporočiš o vašem društvu in sploh o vaših razmerah v cenjenem Glasniku, kateri se nam je tako lepega predstavil v svoji novi opravi. Te iskreno pozdravlja Tvoj kmetiški fant France.

Iz Železnikov. Kdo bi si bil mislil, da raste na hribu Lebniku pri Skofij loki taka hribovska modrost, kakeršno nam razlaga v Slov. Narodu dne 8. t. m. duhoviti socijalni politik Lebniški zaradi našega konsumnega društva? Kdo bi si bil mislil, da na Lebniku ne poganjajo samo rastline, ampak i — lazi, katere so se skovale iz tega namena, da bi se škodovalo našemu društvu? — Dopisnik Lebniški se jezi zaradi vina. Da imamo tirolsko vino; da ga prodajamo po 24 in 28 kr.; da ni torej vino nič vredno... Res, imamo tirolca, a prodajali ga nismo še nikoli po 24 kr. Vino pa je zdravo in dobro; nikogar ni še bolela glava po njem. Nasprotno pa jih je mnogo tožilo, da je bilo vino, katero smo dobili iz Skofje loke po 16 kr. l. v Železnike postavljeno, popolnoma nič vredno. Pa „ljudstvo popija in zapravlja.“ I seveda! Kaj pa delajo tisti, ki izpijo vsak dan po 3 l. vina in še več kakor neki B. v Železnikih? V tednu v našo gostilno ni nikogar pit; razven kak delavec pride malicat.

Ali popreje ljudje niso bolj zapravljali nego sedaj, ko so jih morali vinjene ali žganjene iz gostiln pehati? V naši gostilni tega se ni bilo in ne bo! — Pa »vino smo kupili od najzagrizenejših naših sovražnikov Italijanov«. Hoteli smo najprej kupiti vipavca. A vstrašil nas je Škofjeločan »France«, češ, ali ne veste, kaj je govoril dr. Tavčar na znamenem shodu v Vipavi o vipavskem vinu? Potem smo ga hoteli naročiti od primorskih bratov svojih. Pa s pismi lahko dokazemo, da v času, ko je začelo delovati kons. društvo, slovanski kmetje in vinogradniki v Istri (vsaj tisti, katerih naslove smo imeli pri rokah) niso več imeli vina. Kjer pa ga je kaka nam znana tvrdka se imela, zvedeli smo, da je v italijanskih rokah. In ker je bilo to vino dražje, naročili smo si vina od tirolskega Laha, upoštevajoč i dejstvo, da s tem, če kupimo vino tirolskega Laha, ne podpiramo Bog ve kako istrskih Lahov. In le teh se je nam batil... Toda ali mari v selški dolini samo kons. društvo podpira Italijane točeč tirolca? O ne! Vsi glavni stebri tako zvane narodne stranke pri nas imajo to vino. Kaj hočete torej vi od »narodne« stranke očitati nam, ker ste sami še slabši od nas?! Mi bodemo, ko se gmotno okrepimo, kupovali le pri Slovanih vino, ako se bo le dobilo; vi ste pa že gospodarsko trdni, pa ga se kupujete od tujcev. — Očita se dalje kons. društvu, da si naroča blago od nemških trgovcev. Postrežba je bila toč boljše nego v Skofiji lok, odkoder nam je došla tista moka, ki se za presiče ni bila; boljše nego od velenarodnega veletržca Iv. Perdana iz Ljubljane, ki z nami ni hotel kupčevati — menda samo zaradi »narodnosti«! — Kje pa naj v takem slučaju dobimo blago, ako ga naši »narodni« trgovci ne dajo za gotov denar?! Naj nam trgovinsko nadarjeni Lebniški pove naslove slovenskih tvrdk, kjer bi se dobivalo iz prve roke: sladkor, kava, cikorija, riž, laško olje in podobno blago! Saj gotovo trgovci po celi selški dolini kupujejo le od slovenskih tvrdk!.. Pred svojim pragom pometajte, gospod z Lebniška! Ali pa stopite pred plot, za katerega so vas drugi postavili, in krinko z glave, da bodemo vedeli ceniti Vaše zasluge za naš narod; morebiti dobimo respekt pred Vami! Stranka dr. Tavčarjeva se trese zase, zato viče proti kons. društvu. Dr. Tavčar pa za nas ni merodajna oseba; saj je začel socialno vprašanje resno študirati šele okoli junija meseca lanskega leta. Večja avtoriteta nam je vseučiliški prof. dr. T. G. Masaryk, ki piše v znamenitem časopisu »Naša Doba«, katerega sourednik je bil i državni poslanec Kaizl, o kons. društvih takole: »Srednjeevropska socialna demokracija ne mara teh društev. Že Lassalle je pisal proti njim; ker baje zaradi železnega zakona o mezdah eksistencija teh društev znižuje plačo, omogočujoč, da se potrebam živlenskimi in gospodarskim lahko ceneje ustreže. Toda strah Lassalle-ja se ni uresničil. (Konsumna asocijacija ne škodi plači in služi dobro, preskrbljajoč z dobrih strani dobro blago in cenejše, zagotavljajoč i preostanke, kateri se dajo porabiti za pripomočke do višje izobrazbe človeške.« (»Naša Doba« I. str. 542.) Ali niso potemtakem naši nasprotniki čisto podobni socialnim demokratom? G. Lebniški, ako Vam ta logika ni všeč, pritožite se pri prof. Masaryku in njegovi »Konkretni logiki«, če veste, kaj je to! Konsument. II.

Iz Celjske okolice. Cenjeni »Glasnik«, sprejmi te vrstice v svoje predale, naj širni svet izve, kako se pri nas godi. Lansko leto, ko smo imeli pri nas volitev volitnih mož na Teharjih za peto kurijo, so se nekateri mokrači ali socialni demokratje tako surovo obnašali, da so se celo drznili v našega g. kaplana pljuvati. To je omika, kaj ne, kakoršno le mokrači poznajo! Ti so bili večidel iz storske tovarne. Nekaterim se sedaj že oči odpirajo; začenjajo spoznavati, da niso na pravem potu. Izvedelo se je, da je tudi »Glasnik« priromal v Štore med delavce v tovarni, da ga nekateri z veseljem citajo. Le nekaj je še trdovratnih zasleplencev. Dal Bog, da tudi oni spoznajo resnico in pristopijo h krščanskemu socializmu! — V neki krčmi pri nas so imeli mokrači zborovanje; ko je pa gostilničar V. K. spoznal, da se zoper

vero ravna, je takoj mokraški shod razglašal in krčmo zaprl, sedaj pa se je na »Glasnik« naročil. Po malem sicer gre na bolje, gre pa vendar. Socialni demokratje bi radi svet kar na glavo postavili; takrat bi pač bilo vse narobe, in kar je narobe, ni pametno, ni dobro in ni koristno. Delavci storski, dajte demokratom slovo, ker le za nos vas vodijo. Poprej bodo polzem peruti zrastle, kakor vas bodo socialni demokratje osrečili.

Socialne zadeve.

Mažarski liberalci proti delavcem. Na Mažarskem se vedno gospodujejo liberalci in judje. Tija naj gredo pogledat naši socialni demokratje, ki se pri nas vežejo z liberalnimi sleparji pri volitvah in v zbornici. Tam smejo še zairati delavca brez vsake meje. Delavnik ni določen, za otroke in ženske ni nobenega varstva, zavarovavnic proti nezgodam ne poznajo. Bolniške blagajne so jedina zakonita podpora delavcem. Da pa ne kaže nič boljsega, dokler se ne uniči liberalno gospodstvo, nam priča najnoveljši zakon, ki se je sklepal v ogerski zbornici. Vlansko leto so bili namreč poljedelski delavci, ki jih ob času zetve in drugih poljskih del trumoma najemajo večinoma judovski veleposestniki, na več mestih odpovedali delo. Gospodarji so jim morali vsled tega priboljšati plačo. Bogatini se bojé za svoje presite žepé in zato je v njihovem imenu poljedelski minister Daranyi predložil državni zbornici zakon proti poljedelskim delavcem. Ta zakon določuje, da se delavec, ki ne pride o domenjenu času na delo, ali ki ne prinese s seboj potrebnega orodja, lahko s silo prisili na delo. Država hoče torej s policijskimi sabljami in vojaškimi bajoneti zabraniti delavcem, da bi se ne smeli potegovati za svoje pravice. O božiču so imeli ti delavci shod v Pešti, kjer so se po pravici uprli proti temu nasilstvu. Toda pomoči gotovo ne dobe delavci preje, dokler se ne vrže liberalna vlada in dokler na njeno mesto ne pride tam in pri nas vlada krščanskih načel.

Železníčar.

Zahvala. Odbor krščansko socialnega železníčarskega društva v Ljubljani izreka tem potom najskrenejšo hvalo svojim članom gg.: Finžgar, Kraljič, Bizjak in Rupar za trud, kojega so imeli povodom društvenega večera dne 9. t. m.

Izjava. Javno izrekam, da sem le prisiljen po svojih dveh »prevodnikih« zašel k shodu socialnih demokratov; vse govorce, ki so se radi tega o meni razširjale, so izmišljene in nikakor istinite. Sem in ostanem zvest član kršč. soc. železn. društva v Ljubljani, kar javno tem potom s svojo častno besedo izjavljam. — Kuntara m. p. Golar m. p., Oražem m. p., Tuma m. p., priče.

Naši nasprotniki.

Naši nasprotniki. Slovensko delavstvo gotovo tudi zanimajo naravnost pretresljivi dogodki zadnjih dnij v naši Avstriji. In gotovo nam bo pritrđilo, če povdarimo, da ni več iluzija naglašati, da se bližamo dobi, ko se bodo razbistrili pojmi in duhovi, ko se bo z vso silo nadaljeval boj mej zastopniki moderno-paganskih-materijalističnih idej očeta Marksa in dr., in na pozitivno visokem stalu stoječimi za vero, dom, vladarja se borečimi — elementi. Materijalizem na tej, pravo po-

zitivno krščanstvo na drugi strani. Če se nekoliko ozremo v zgodovino nazaj, vidimo, da so se posebno od časa reformacije sem prav pridno gnojila tla, na katerih so pozneje prav bujno vsklile in pognale cvetke, ki so jih zasejali Marks in njegovi liberalni oči alla Spencer & Co. Dandanes pa je vzrasla na tem polju mogočna, prav laplanska trava, ki liki strupenim zeliščem in nadležnemu plevelu vtrnja in ovira koristno rast. In ker je narava človeška prej k hudemu kakor k dobremu nagnjena, se le čudimo, da tudi dobra naša stvar ne nazaduje, ampak prav krepko napreduje. Povsod vidimo, da se dan za dnem odpirajo od brezvestnih, goljufivih judovskih agentov zapeljanemu ljudstvu oči ter se vračajo preje nerazsodni kalini — sedaj razsodni možje v naš tabor. Za razstrgano umazano rdečo zastavo brezstidne judokracije zamenjujejo visoko plapolajoče bandero — kršč. socialno. V tem pogledu imamo zabeležiti vesel pojav iz zadnjega časa mej ogerskim delavstvom, ki ga posnemamo po tamkaj izhajajočem in delavske interese zastopajočem glasilom »Freiheit«, ki piše nekako tako-le: Naše delavstvo se čim dalje bolj odtujaše socialni demokraciji, in to posebno ono, ki je prišlo do spoznanja v čim dalje večjem številu, deloma ker mu je predsedalo neprestano izsesavanje, deloma tudi, ker se jim je do skrajnosti pristudila ona toliko poznata in nesramno-sebična gonja za plen, ki je socialne demokracije poleg laži najlepša in najlastnejša čednost. Razume se, da je ta tako številen odpad od vere v — socialistične voditelje, le-te nemalo osupnil. A s prepričanjem, da so se jim poneverili ti odpadniki za vedno, zato s pogumom in hajdi na nov plen, za novimi viri. Kako? Po starem načinu. Pošlje se na komando agitator osrečit z zlatimi obljubami stiskani proletarijat v gotove tvornice, ki bi v slučaju vspéha njegovega vzvišenega poslanstva zopet nekaj nesle. Toda slabo jo je skupil. Godilo se je temu nepoklicanemu misijonarju nekako tako, kakor slavnemu našemu Kristanu, ko je hotel podučiti nevedne v Cirknem. Odgovorili so mu, da v društva, kot so socialistična, ne morejo vstopiti, brez ozira na to, da so Madjari in kot taki dobri patrijoti, tudi ne zato, ker se niso moralčno tako nizko pogreznili, kot socialistiški voditelji, kojih je sama nagrja sebičnost in najnesramnejša goljufivost. Po takih lekcijah odšel je nepoklicanež z dolgim nosom. Mi pa se veselimo — pravi »Freiheit« — da je naše delavstvo uvidelo konečno samo, kje je poštenje in kje resnica. Tako »Freiheit«. Mi pa dostavimo, da bi enako moralo zavračati slehernega takega kričača vedno in povsod i naše slovensko delavstvo, kojemu proti rudeča internacionala vzeti najdražji svetinji vero materino in besedo njegovih očetov.

Laži. Da je laž najbolje in najnavadnejše orožje socialne demokracije, je Glasnik vže velikokrat trdil. Resnico tega nam potrjujejo dogodki zadnjih dni. O dr. Kreku se lažejo, da je provzročil draginjo moke. Dalje, da je na „zvezinem“ predavanju trdil, da delavec sploh nima pravice zahtevati boljše plače itd. Dr. Krek bi lahko odpravil draginjo, pa mu za delavce nič ni, podpira kapitalizem. Ta poslanec je delal samo za „spraho“, kaj delavcu „spraha“ mari itd. Take besede se slišijo po javnih prostorih in ulicah od soc. demokratov.

Z najsurovejšimi psokami pitajo pijani „sodrug“ po gostilnah našega poslanca in našo organizacijo. Seveda, ako tacega soc. dem. prime kedo malo za rame, ne ve ničesar

odgovoriti, ker soc. dem. ljudi ne poučuje, marveč z vsemi sredstvi samo hujska. Zato je pa najboljša laž.

Nate lep izgled iz zadnjih dni, ki jasno priča, kakšni ljudje so socialni demokratje. Janez Šefer (Schäfer) je bil delavec v tovarni za lampe, Brüner in komp., Auhofgasse, 13. okraj, na Dunaju. Ker je bil znan kot odločen krščanski socialist, letele so vsaki dan najgrše psovke nanj od strani soc.-demokratičnih sodelavcev. Med psovkami, ki so jih metali nanj, so bile »šurke« in »šuft« še najlepše. Zasramovali so njegovo stranko in njene voditelje kar najpodlejše, da, preklinjali so Boga tako ostudno, da se pero ustavlja zapisati. To je trajalo več mesecev. Šefer je vse molče pretrpel, dokler ga ni slednjič primoralo očitanje, češ da je kupoval glasove, prijeti najhujšega sovražnika, nekega B. za besedo ter zahtevati od njega dokazov. Dokazati pa mu seveda niso mogli nič; namesto dokazov pa so vrgli nanj zopet celo kepico psovk in žuganj. Šele sedaj se je Šefer pritožil pri ravnatelju tovarne zaradi groznega nasilstva. Ravnatelj je poklical onega B. k sebi ter mu naznanil, da je odpuščen iz tovarne, ker ne more trpeti takih rečij v tovarni. To je bilo v ponedeljek dne 20. decembra 1897. Kar se je pa naprej zgodilo krščanskemu socialcu, presega vse surovosti, kar jih je rdeča socialna demokracija do sedaj naredila. Ni bilo zadosti, da so mu žugali, češ: »pomnil boš tega dneva!« Ne, še več! Okrog 80 delavcev in delavk one tovarne je pričakovalo omenjenega Schäferja drugi dan, to je v torek, ob 1. uri popoldne pred tovarniškimi vrati, ko je prihajal od kosila; vstopili so se v dve vrsti (špalr), in ko se je Schäfer približal, pljuvali so mu vsi naenkrat v obraz, metali so mu čike v obraz, ter ga obsipali z izrazi, ki se ne smejo skoro zapisati. Ubogi mož se znova obrne na ravnatelja, toda ta mu je rekel, da ne more nič storiti, ker se je to zgodilo zunaj tovarne. Schäferju ni ostalo drugega, kot zapustiti tovarno ravno pred božičnimi prazniki. Mož je oženjen in sedaj, vsled surovosti teh ljudij — brez kruha.

Drobtine.

Zahvala. Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani izreka tem potom najpristronejšo zahvalo za petnajstero darovanih prav lepo trdo vezanih knjig vsakovrstne vsebine. Odbor »Gospod. braln. društva v Kozjem.

Mihael Pustišek zap.

Krščanski socialisti pozor! Socialni demokratje prirejajo v Ljubljani po raznih krajih shode po § 2. zb. zak., na katerih lovijo na znane z raznimi utopijami in lažmi polimane limanice kalinov za židovsko internacijo. V kolikor je znano, se ti shodi ne sklicujejo strogo po določenih § 2. marveč se vabila razdele še le na shodu, ako se sklicevalcem zdi to potrebno. Sicer so ti shodi obiskani tako minimalno, da skoro ni vredno govoriti o »shodih«, vendar opozarjamo somišljenike, da strogo opazujejo početje soc. dem. in z resnimi nastopi kjer se kaže prilika, soc. dem. pokažejo vrata.

Umrl je dne 23. t. m. Franc Zabukovec po rokodelstvu tesar. Pokojnik je bil navdušen kršč. socialist in zvest član slov. katol. delavskega društva. Svoje prepričanje je pokazal posebno pri volitvi za peto skupino, kjer je nevstrašeno in neumorno deloval za našega kandidata. Pogreb je bil v torek popoldne iz sv. Martina ceste. Slov. katol. delavsko društvo je spremilo pokojnika k večnemu počitku z društvenim vencem. Žalostinke je pa pelo delavsko pevsko društvo »Zvon«. Blagi pokojni tovariš naj počiva v miru in vživa plačilo v nebesih, kjer ni socialnih preprirov.

Glas iz občinstva. Sedaj, ko imamo v Ljubljani električno razsvetljavo, bi se menda moralo na to gledati, da so vsaj deloma razsvetljeni bolj nevarni kraji v predmestjih. Tako n. pr. doli proti vojaški kopalnici z elektriko zelo štedijo. Pri delavskih hišah za Bezigradom je pri »Tavčarjevem podu« vedno tema, menda zato, da se ne godi krivica barabam in »vesam«, ki se v nočni tmini tam okoli prav dobro počutijo. Ako je na glavnem trgu toliko luči preveč, zakaj bi ne bilo luči na potrebnih krajih predmestij. Vodstvo elektrarne opozarjamo na take nedostatke ter prosimo v interesu varnosti, da se odpravijo, in to tudi v obližju delavskih stanovanj.

S pajčevino zastrupil se je minuli teden neki oskrbnik na Českem. Vrezal se je z nožem na roki ter po nasvetu neke stare ženice položil na rano nekaj pajčevine da bi ustavil kri. S tem je res dosegel prvotni namen, toda obolel je še istega dne. Polastila se ga je huda mrzlica in po preteku dveh dnij je umrl za — zastrupljenjem krvi. Pazite toraj v takih slučajih, kaj boste devali na rane!

Modra razsodba. V severo-ameriški državi Illinois je pred nedavnim skočil s tira vlak in ponesrečena sta bila dva popotnika, jeden je bil namreč ubit, drugemu je pa zdrobilo nogo. Ta in pa žena prvega ponesrečenca sta tožila železniško družbo radi odškodnine. Sodišče je priznalo vdovi 10.000 gld., drugemu ponesrečencu pa 30.000 gld. našega denarja. Vdovi se ta razsodba ni zdela pravična in si ni mogla misliti, da bi bila noga trikrat toliko vredna, kakor pa celi mož. Pri višjem sodišču pa se ji je nastopno pojasnilo: Razsodba je popolnoma pravična. Mož, ki je ob nogo, ne dobi nove tudi za 30.000 gld., vdova z 10.000 gld. pa dobi lahko drugega, morda še boljšega moža.

Železniške nesreče v Nemčiji. V drugi polovici minulega leta je bilo na železnicah ubitih 32 popotnikov ter 133 uradnikov in delavcev, ranjenih pa 198 popotnikov in 322 uradnikov in delavcev. Največ nesrečnikov je bilo služabnikov.

Značajnost velja. Nekega barona v Berlinu je pozval višji sodnijski uradnik na dvoboj, katerega pa je kot značajan mož odklonil. »Častno sodišče« ga je vsled tega seveda obsodilo na izgubo časti, in s tem bi bil moral izgubiti tudi vitežki križec, katerega mu je pa cesar Viljem »po posebni milosti« še nadalje dovolil nositi. Baron je vrnil križ s pripombo, da ne mara križa nositi »po milosti, ker si ga je v bitki zaslužil.

Dobro zdravilo zoper opravljanje. Nekega dne pride k cesarju Gracijanu žena, ki mu toži o svojem možu, češ, da grdo ravna z njo, da ji želi in težko pričakuje njene smrti, in še mnogo drugih rečij, kar pa ni bilo prav nič res. Gracijan ji reče na to: »Kaj to meni mar! To me prav nič ne briga!« A žena se ne dá odpraviti kar tako. »On zabavlja tudi tebi in se norčuje iz tvojega vladanja.« — Cesar jo ustavi in reče: »Kaj to tebi mar? To tebe prav nič ne briga. Idi!« In pokaže ji vrata.

K živinozdravniku! »Kam pa tako naglo?« »K živinozdravniku. Kobilica je brcnila in udarila hlapca na glavo.« »In ti greš k živinozdravniku?« »Kam pak. Živalica je popolno hroma.«

V ponedeljek zjutraj. Žena: Včeraj si se ga pa prav dobro navlekli! — Mož: Me prav veselilo, da sem te tako zadovoljil!

Preveč zahtevano. Gospod hlapcu: Takega konja mi ne smeš več pripeljati. Saj mu še nog nisi umil. — Hlapec: Kaj pravite? Še sam sebi ne umijem nog, pa jih bom konju umival! Ta bi bila lepa! Ha! ha!

Darovi.

Slov. katol. delavskemu društvu:

Čč. gg. Ivan Brence, župnik pri sv. Gregoriju, 1 gld.; Ivan Bizjak, župnik na Brdu, 1 gld.; Ivan Mersolj, župni upravitelj v Preski, 2 gld.; Fr. Mekinc, župnik v p., 1 gld.; Fr. Avsec, kapelan v Radovljici, 1 gld.; Lovro Zdešar, trgovec in posestnik na Glincah, 5 gld. Bog povrni stotero in obudi mnogo posnemovalcev!

Glasniku v podporo:
Gosp. Karol Pollak 10 gld.

+

Naznanjam tužnim srcem vsem prijateljem, sorodnikom in znancem širom domovine, da je Vsemogočnemu dopadlo moje ljubo ženo

Nežiko,

oziroma mater, dne 20. januarija ob 11. uri popoldne po kratki, a grozno mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, poklicati k Sebi v boljše življenje. Pogreb nepozabne rajnce je bil v soboto dne 22. januarija 1898 ob 9. uri popoldne iz hiše žalosti št. 69 v Cirknici, na pokopališče sv. Janeza. Preljuba pokojnica priporoča se v blag spomin in molitev.

Radoslav Ažman
soprog.
Prestoslav, Radoslav, Ciril, Metod,
sinovi.
Marica, Terezija, Nežica, Anica, Jožefa,
hčere.
Brez kakoga drugega naznanila.

Mizarskega pomočnika

Išče Jos. Želé, mizarski mojster v Št. Petru na Krasu.

Anton Kokalj,

usnjar v Kropi št. 1

se priporoča z dobrim blagom in nizko ceno. 2-1

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vnosov)
vsebine 500 gramov.

Kathreiner.
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monakovo

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirno zavoje.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikrtojevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani
Vodnikov trg št. 4.